

	6. Iskandarova G., "O'zbek tili grammatikasi". - Toshkent, 2009. 7. Миркосимова М., Алимова Ш., Зоитова О., Умарова Н. "Ўзбек тили" (техника университетининг русийзабон талабалари учун). - Toshkent: ТДТУ, 2004. 8. Qahhorova H., Muhammadova S. "O'zbek tili". - Toshkent. Universitet, 2004. 9. Rafiyev A., Mahmudov N., Yuldashev I. "Nutq madaniyati va davlat tilida ish yuritish". - Toshkent, 2013.
	Axborot manbalari
	1. http://ziyonet.uz/ru/library 2. translate.yandex.ru/?utm_source=slovari
7	Namangan muhandislik - qurilish instituti "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasining 2024-yil ___-avgustdagi ___-sonli yig'ilishida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan. Fan/modul uchun mas'ullar:
8	D.Shermatova- NamMQI "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasida katta o'qituvchisi.
9	Taqrizchilar: M.Sobirova- Namangan davlat pedagogika instituti professori, pedagogika fanlari doktori.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

AKADEMIK YOZUV FANI

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi : 600000 - Axborot kommunikatsiya texnologiyalari

Ta'lim sohasi: 610000 - Axborot kommunikatsiya texnologiyalari

Ta'lim yo'nalishi: 60610400- Dasturiy injiniring

60610100 - Axborot tizimlari va texnologiyalari

Fan/modul turi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
Tanlov fan AKY1104	2024/2025	I	4
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari
Tanlov fan	O'zbek		4
Fanning nomi	Ma'ruza 30 soat	Amaliy mashg'ulot 30 soat	Mustaqil ta'lim (soat)
Akademik yozuv	60	60	Jami yuklama (soat)
			120
2	<p>I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarning o'zbek tilida soha bo'yicha nutqiy kompetentligini oshirish; mutaxassislikka oid og'zaki va yozma nutqda sohaviy terminlarni samarali qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish, talabalarga soha bo'yicha egallagan bilimlarni yozma va og'zaki ravishda o'zbek tilida ifoda etish malakalarini takomillashtirish; sohada qo'llanadigan terminlar, asosiy tushunchalar va soha doirasida qo'llaniladigan hujjatlarining rasmiylashtirilishini ta'minlash, nutq uslublari, xususan, sohada ilmiy va rasmiy uslub imkoniyatlaridan foydalanish hamda ularni amaliyotga tatbiq etish ko'nikmalarini hosil qilish. Talabalarning o'zbek tilidan yozma nutqini takomillashtirish va savodxonlik darajasini oshirish.</p> <p>Fanning vazifasi – mamlakatimiz ijtimoiy hayotining barcha sohalarida davlat tilining imkoniyatlaridan to'liq va to'g'ri foydalanishga erishishni ta'minlash; egallanayotgan soha bo'yicha nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalarni o'zbek tilining yozma va og'zaki nutq me'yor va qoidalarini asosida mukammal o'zlashtirishga va ularga nisbatan shaxsiy munosabatni o'zbek tili adabiy normalariga muvofiq holda ifodalashga erishishni ta'minlashdan iborat.</p> <p>II. Asosiy qism: ma'ruza mashg'ulotlar (30soat) Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. "Akademik yozuv" fanining maqsad va vazifalari Yozma nutq: Davlat tili tushunchasi. Grammatika: Alifbo, imlo qoidalari. Vazirlar Mahkamasining 1995-yil 24-avgustdagi 339-son qarori.</p> <p>2-mavzu: Tilning amaliy ahamiyati Yozma nutq: dunyo tillari Grammatika: Orfografiya tamoyillari</p> <p>3-mavzu: Fonetik, morfologik va shakiliy yozuv Yozma nutq: orfografik matn tahlili Grammatika: orfoepik lug'at ustida ishlash</p>		

<p>4-mavzu. Til va yozuv masalalari Yozma nutq: Yozuv haqida umumiy tushuncha. O'zbek yozuvlari tarixi. Grammatika: Grafika. Orfografiya.</p> <p>5-mavzu. O'zbek tilining leksik qatlamlari Yozma nutq: So'z – leksikologiyaning o'rganish obyekti sifatida. So'zlardagi bir ma'nolilik va ko'p ma'nolilik. Grammatika: Ijtimoiy leksika. Sohaviy leksika.</p> <p>6-mavzu. O'zbek yozuvlarining rivojlanish bosqichlari Yozma nutq: xattotlik san'ati Grammatika: ijtimoiy leksika, yozuv</p> <p>7-mavzu. Axborot haqida tushuncha Yozma nutq: ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy-ma'naviy axborot Grammatika: Sohaga oid matn yozish</p> <p>8-mavzu. Dastlabki ilmiy tadqiqot yozish Yozma nutq: mutaxassislikka oid tadqiqot yozish Grammatika: maxsus lug'atlar, akademik, ommabop va ilmiy lug'atlar</p> <p>9-mavzu. Til va terminologiya. Terminlarning yasalishi Yozma nutq: O'zbek terminologiyasining taraqqiyot bosqichlari. Tilning lug'at tarkibi. Sohaviy terminlar. Grammatika: O'zbek leksikografiyasi. Umumiy va maxsus lug'atlar. Akademik, ommabop va o'quv lug'atlari. Sohaviy lug'atlarda terminlar</p> <p>10-mavzu. Matn va uning turlari. Mikro matn va makro matn Yozma nutq: Ilmiy va ilmiy-ommabop matmlar. Grammatika: Sohaviy terminlar.</p> <p>11-mavzu. Adabiy nutq va uning uslublari Yozma nutq: badiiy, so'zlashuv. Grammatika: publitistik uslublar va ularning uslubiy xususiyatlari</p> <p>12-mavzu. Ilmiy uslub va uning uslubiy xususiyatlari Yozma nutq: ilmiy uslub va sohaviy terminlar.</p> <p>13-mavzu. Rasmiy – idoraviy uslub va uning uslubiy xususiyatlari Yozma nutq: guvohnoma, ichki mehnat tartiboti qoidalari, yo'riqнома, nizom-ustav, tashkilot tuzilmasi va shartlar soni, Shtat jadvali. Grammatika: ta'tillar grafigi, shartnoma, mehnat bitimi.</p> <p>14-mavzu. Tashkiliy hujjatlar Yozma nutq: guvohnoma, ichki mehnat tartiboti qoidalari, yo'riqнома, nizom-ustav, tashkilot tuzilmasi va shartlar soni, Shtat jadvali. Grammatika: ta'tillar grafigi, shartnoma, mehnat bitimi.</p> <p>15-mavzu. Farmoyish hujjatlari Yozma nutq: buyruq, buyruqdan ko'chirma. Grammatika: ko'rsatma, farmoyish.</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar (30 soat) Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p>

1-mavzu. O'zbek tilining asosiy imlo qoidalarini. Harflar imlosi. Unli harflar imlosi

Yozma nutq: mutaxassislikka oid tadqiqot yozish

Grammatika: maxsus lug'atlar, akademik, ommabop va ilmiy lug'atlar

2-mavzu. O'zbek tilining asosiy imlo qoidalarini. Harflar imlosi. Undosh harflar imlosi

Yozma nutq: mutaxassislikka oid tadqiqot yozish

Grammatika: maxsus lug'atlar, akademik, ommabop va ilmiy lug'atlar

3-mavzu. Asos va qo'shimchalar imlosi

Yozma nutq: mutaxassislikka oid tadqiqot yozish

Grammatika: maxsus lug'atlar, akademik, ommabop va ilmiy lug'atlar

4-mavzu. So'zlarni qo'shib va ajratib hamda chiziqcha bilan yozish

Yozma nutq: mutaxassislikka oid tadqiqot yozish

Grammatika: maxsus lug'atlar, akademik, ommabop va ilmiy lug'atlar

5-mavzu. Bosh harflar imlosi va ko'chirish qoidalarini

Yozma nutq: mutaxassislikka oid tadqiqot yozish

Grammatika: maxsus lug'atlar, akademik, ommabop va ilmiy lug'atlar

6-mavzu. Annotatsiya va tezis haqida tushuncha

Yozma nutq: "Hayot mening tasavvurimda" mavzusida esse yozish.

Grammatika: sohaga oid maqola yozish

7-mavzu: Ilmiy asarlar va ularning mazmun-mohiyati

Yozma nutq: Ixtiyoriy asar tahlili

Grammatika: Matmda sinonim so'zlardan foydalanish.

8-mavzu. Matn tahlili va tahriri

Yozma nutq: "Axborotlar xavfsizligi".

Grammatika: Matmda sinonim so'zlardan foydalanish.

9-mavzu. Ixtisoslikka oid ilmiy matnlarda sohaviy terminlar

Yozma nutq: sohaga doir ilmiy matmlar. "Axborotlarga jamoatchilik munosabati"

Grammatika: sohaviy terminlar.

10-mavzu. Dialogik va monologik matnning ma'no munosabatiga ko'ra turlari

Yozma nutq: "Hayot mening tasavvurimda" mavzusida esse yozish.

Grammatika: Hayotdagi maqsad va orzular haqida dialogik matn tuzish va instsenerovka qilish.

11-mavzu: Nutq fazilatlarini va nutqning tinglanishi. Madaniy nutq me'yorlari

Yozma nutq: "Sohaning bugungi taraqqiyoti" mavzusida matn tuzish.

Grammatika: Taqriiz matni, uning tuzilishi va ifoda materialining xususiyatlari.

12-mavzu : Nutqning kommunikativ sifatlarini

Yozma nutq: "Kasbim-faxrim" mavzusida matn yozish.

Grammatika: jargonlar, vulgarizmlar, nutqda ortiqcha takrorlanadigan "parazit" so'zlar.

13-mavzu. Yozma nutq savodxonligi va nutq madaniyati asoslari

Yozma nutq: Lotin alifbosida xat-savodxonlik mustahkamlash.

Biror milliy bayram, marosimdan olingan taassurotlarni yozish.

Grammatika: "Turli millatlarning urf-odatlarini" mavzusida polilog tuzish va uni instsenerovka qilish.

14-mavzu. O'zbek adabiy tili me'yorlari

Yozma nutq: "Salomatligimiz o'z qo'limizda" mavzusida esse yozish. Jahon meditsinasi yutuqlari haqida taqdimot tayyorlash. Salomatlik haqidagi o'zbek xalq maqollaridan namunalar yozish.

Grammatika: Mehnat xavfsizligi qoidalarini tuzish.

15-mavzu. Badiiy uslub va uning ustubiy xususiyatlari

Yozma nutq: Kitob mutolaasi: "Men sevgan asar"

Grammatika: Ifodali o'qish, badiiy ijod namunalarini

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar multimediyaga qurilmalari bilan jihatlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalarning qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar uchun tanlangan mavzularda O'zbek tili fanini o'rganish, talabalarni davlat tiliga bo'lgan munosabatlarini mustahkamlash, mamlakatimizda o'zbek tili va uni rivojlantirishga doir olib borilayotgan islohotlarni qo'llab-quvvatlash, tanlangan ta'lim yo'nalishlarining tarixi, buguni va istiqbolli kelajagiga oid bilimlarni boyitish, kasbga doir matn tuzish, og'zaki so'zlab berish va yozish, ushbu sohaning yetuk mutaxassislari faoliyati bilan tanishish, kelajakda kasb orqali yurt istiqboliga munosib hissa qo'shish, ma'naviy-ma'rifiy yuksalish, vatanparvarlik tuyg'ularini yanada mustahkamlash ko'zda tutilgan.

1. O'zbek tili-Davlat tili.

2. Milliy qadriyatlar-millat iftixori.

3. O'zbek tilini mustahkamlashga qaratilgan Prezident Farmonlari va qarorlari. Davlat tiliga doir islohotlar va ularning amalga oshirilishi.

4. Tilga e'tibor-elga e'tibor.

5. O'zbek yozuvlari tarixi. Alisher Navoiy - o'zbek adabiy tilining asoschisi.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Birlashgan Millatlar Tashkiloti 75-sessiyasidagi so'zlagan o'zbek tilidagi nutqi.

7. Namangan muhandislik-qurilish institutida men tanlagan ta'lim yo'nalishi tarixi, buguni va uning istiqbolli kelajagi.

8. NamMQLda faoliyat olib borayotgan soha mutaxassislari faoliyati bilan yaqindan tanishish. Ilmiy izlanishlar sari yo'l.

9. Soha mutaxassisining kasb etika va estetikasi. Nutq odobi va kasbiy mulohot

<p>jarayonlari.</p> <p>10. Yangi O'zbekiston-Yangicha dunyoqarash. Sohaning eng so'nggi yutuqlari, islohotlarning amalga oshirilishi.</p> <p>Talaba ushbu mustaqil ta'lim mavzularini o'rganib chiqadi. Egallagan bilimlarini umumlashtiradi. Ixtiyoriy tarzda yuqorida tavsifiya etilgan mavzulardan bitta mavzuga ijodiy ish tayyorlaydi; insho (lotin yozuvida), maqola, taqdimot yoki videorolik shaklida bajaradi.</p>	<p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentsiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> - o'zbek tili - davlat tili, o'zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va ahamiyatini, mavqeyini, uning rivojlanish nazariyalarini tushunishi; - adabiy tilning me'yorlari bilan tanishishi; - davlat tiliga doir islohotlarni o'rganishi; - o'zbek tilining nutq uslublari haqida tasavvur va bilimga ega bo'lishi; - nutqi (o'qish, yozish, tinglab tushunish, gapirish) ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
<p>4</p> <p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dialog, monolog, debat; • tanishuv o'qish, ko'z yugurtirib o'qish va sinchiklab o'qish; • amaliy ishlarni bajarish va xulosalash; • mantiqiy fikrlashga qaratish; • guruhlar bilan ishlash; • taqdimot qilish; • "Blum taksonomiyasi", "Kvest" texnologiyasi. 	<p>5</p> <p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Talabalar bilimni baholash semestr va yakuniy nazorat davomida o'qitish materiallarini o'zlashtirish ko'rsatkichi (test va topshiriqlar natijasi) ga asoslanadi. O'zbek tilining sohada qo'llanishi fanidan bilimlarni egallash davomida talabalar 100 ballik tizim asosida, ya'ni 50% ball oraliq nazorat uchun, 50% ball esa yakuniy nazorat uchun to'playdilar. Oraliq nazorat ballarning umumiy natijasi 30 balldan past bo'lgan talabalar yakuniy nazorat imtihoniga kiritilmaydi. Talabalar bilimi natijalari besh baholik tizimda baholanadi.</p> <p>Institut talabalari (keyingi o'rinlarda talabalar deb ataladi) bilimni nazorat qilish va baholashning maqsadi shuki, yuqori malakali, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash tizimini yangi bosqichga olib chiqish, oliy ta'lim tizimida ilg'or texnologiyalarni qo'llash, yetakchi oliy ta'lim muassasalari hamda ilmiy tadqiqot markazlari bilan muhim yo'nalishlarda</p>

<p>hamkorlikni yo'lga qo'yish, zamonaviy xalqaro standartlarga javob bera oladigan soha mutaxassislarini tayyorlash hamda talabalarda mustaqil ta'lim olish, shuningdek, institutni jahonning nufuzli institutlari reytingiga kirishini ta'minlashdan iborat.</p> <p>Talabalar institut professor-o'qituvchilari tomonidan birinchi mashg'ulotlarda ta'lim platformasi orqali va dars jadvali asosida olib borilgan o'quv mashg'ulotlari baholash talablari bilan tanishtirilishlari shart.</p> <p>Kreditlar dasturda belgilangan ta'lim natijalarini aks ettirgan holdagina o'zlashtiriladi. Agar ta'lim oluvchi belgilangan natijalarga erisha olmasa, kreditlar o'zlashtirilmaydi. Ta'lim natijalarini aks ettirgan talabani o'zlashtirilgan kreditlari miqdori dastur elementiga berilgan kreditlar miqdoriga teng. Talaba baholash mezoniga muvofiq, fanning o'quv dasturi mazmunini o'zlashtirgan taqdirda, u tegishli fan bo'yicha kreditlarning zarur sonini to'plagan deb hisoblanadi.</p>	<p>6</p> <p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Irsiqulov M.T., "Tilshunoslikka kirish". "Yangi avlod", 2009- yil. 2. Mirzayev I. Boltayev M "O'zbek tili", Toshkent Abdulla Qodiriy nomidagi xalq me'rosi nashriyoti-2004. 3. Xusanov N., Xo'jaqulova R., Dilmurodova N., "O'zbek tili "O'quv qo'llanma, Toshkent-2016. 4. Turdiyeva K., Ahmedova D., "O'zbek tili", "Musiqqa" nashriyoti Tosh-2007 5. Mahmudova Z., Usmonova G., Rus guruhlari uchun "O'zbek tili", (o'quv qo'llanma) Toshkent-2002. 6. Sayfullayeva R., Mengliyev B., Boqiyeva G., Qurbanova M., Yunusova Z., Abulazova M., Toshkent-2009 7. (Aminov A.), Madvaliyev A., Mahkamov N., Mahmudov N., Odilov Y., "Davlat tilida ish yuritish" amaliy qo'llanma", O'zbekiston nashriyoti", Toshkent-2020. 	<p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hurmonov A., "U'zbek tilshunosligi tarixi", Toshkent, U'zbekiston nashriyoti, 2002. 2. Rahmonov N., Sodiqov Q., "O'zbek tili tarixi", O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, Toshkent-2009. 3. Abdurahmonov A., Shukurov Sh., Mahmudov Q., "O'zbek tilining tarixiy grammatikasi", O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, Toshkent-2008. 4. Rasulov M., Ummiy tilshunoslik., "Fan va texnologiya" nashriyoti. 5. Boltayev M., "Lotin yozuviga asoslangan o'zbek alifbosi va imlasi" Toshkent, "O'qituvchi" -2003.
---	--	---